

RDA-kuvailun keventäminen

Melinda-päivä 5.4.2017

Marja-Liisa Seppälä

Kuvailusääntöpalvelu

Aloite kuvailun keventämisestä

- Ammattikorkeakoulukirjastoista tuli ehdotus Kuvailustandardiryhmälle selvittää mahdollisuuksia kuvailun keventämiseen
- RDA:n on koettu lisäävän kuvailun työläyttä
- Kuvailustandardiryhmä otti tehtävän RDA-standardin osalta suoritettavakseen vuoden 2017 aikana

Kuvailustandardiryhmän kokoonpano

- Jarmo Saarti, yliopistokirjastojen edustaja
- Mari Isokoski, ammattikorkeakoulukirjastojen edustaja
- Kaisa Hypen, yleisten kirjastojen edustaja
- Juha Piukkula, erikoiskirjastojen edustaja
- Marja-Liisa Seppälä, Kansalliskirjasto (pj.)
- Tatja Pusa, Kansalliskirjasto (siht.)
- Ulla Ikäheimo, Kansalliskirjasto
- Tarja Mäkinen, Kansalliskirjasto

RDA:n vaikutus kuvailuun

- Eri maiden tilastojen mukaan RDA:n käyttöönotto ei ole aiheuttanut kuvailutuotannon merkittävää, pitkäaikaista hidastumista:
 - Esim. British Libraryn tilastot (dia 24):
http://www.slainte.org.uk/eurig/docs/EURIG2014/2014_EURIG-AM_presentation_Implementing-RDA-in-BL_Danskin.pdf
- Sääntöjä on suomalaisissa kirjastoissa käytetty (toivottavasti) ennen RDA:takin
 - RDA ei tuonut monia uusia asioita MARC 21 -formaattiin
- Onko kuvailuresursseissa tapahtunut muutos RDA:n käyttöönoton aikana?

Kevennetään laadusta tinkimättä

- Kuvailun keventäminen ei tarkoita huonolaatuisempaa kuvailua, vaan joistakin nyt tallennettavista elementeistä luopumista.
- Ne elementit, jotka kuvailun keventämisen jälkeen edelleen tallennetaan, tallennetaan laadukkaasti, kuvailusääntöjä noudattaen.
- Kuvailun funktionaaliset tavoitteet, jotka auttavat tiedonhakijaa löytämään, tunnistamaan, valitsemaan ja saamaan käyttöönsä aineiston, eivät saa vaarantua.
 - Jokaiselle kuvailuelementille on määritelty RDA:ssa funktio

Aikataulu ja menettely

- Suositusehdotus Kuvailustandardiryhmältä kommentoitavaksi syksyllä 2017:
 - kaikille kuvailijoille
 - Kumealle, Luumulle, Sisällönkuvailuryhmälle ja muille kirjastojen yhteistyöryhmille
 - Mahdollisesti myös arkistojen ja museoiden kuvailuyhteistyöhenkilöille
- Tavoitteena saada kuvailutasosuositus julkaistua vuoden 2017 loppuun mennessä

Keventämiskohteet

- Ydinelementtien miettiminen uudestaan:
 - Luopuminen joistakin suomalaisten kirjastojen perusydynelementtien lisäksi pakollisiksi linjaamista elementeistä
- Vaihtoehtoisten kohtien linjaukset:
 - Keventämissuosituksset
- Huomioitava eri aineistotyytit
 - Kirjat, sarja-aineistot, nuottiaineistot, musiikki, kartat

Ø Kuvailutasojen määrittely

”Täydellinen taso”

- Voisi olla esim. jotain tällaista:
 - Perusydinelementit
 - Kaikki nykyiset lisäydinelementit
 - Kaikki nykyiset vaihtoehtoisten kohtien linjaukset, jotka rikastavat metatietoa

”Välitaso”

- Voisi olla esim. jotain tällaista:
 - Perusydinelementit
 - Osa nykyisistä lisäydinelementeistä
 - Metatiedon rikkautta kaventavat linjaukset vaihtoehtoisiin kohtiin

”Minimitaso”

- Voisi olla esim. jotain tällaista:
 - Perusydynelementit
 - Ei lisädynelementtejä
 - Metatiedon määrää vähentävät linjaukset vaihtoehtoisiin kohtiin

”Kevyt versio” (RDA lite)

- Voisi olla:
 - Vain osa perusydinelementeistä
- Huomioitava elementit
 - Ennakkometatiedossa ja e-aineiston ohessa luovutetussa metatiedossa
- Suunnattu muille kuin kirjastoille, arkistoille tai museoille
 - Esim. julkaisualalle
 - Tarkoituksena myös RDA:n asiakaskunnan ja vaikutusalueen laajentaminen ja siten metatiedon yhteistuotantomahdollisuuksien lisääminen

Esimerkki

- Seuraavassa esimerkin avulla havainnollistetut elementtien määrät
 - MARC 21:n bibliografisessa tietueessa
 - RDA-ydinelementteinä ja -lisäydinelementteinä
- Esimerkkinä moniviestin *Seitsemän koiraveljestä*, ISBN 978-951-1-29840-3 (*Melindan SYSID 10094055*)
 - Kuvailu tehty kaikkien sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti

MARC 21 –formaatin bibliografinen tietue

- Mukaan otettu vain käsin merkittyjä kuvailevia metatietoja tai metametatietoja
- Yhteensä yli **80** elementtiä, joista päällekkäistä tietoa sisältyy 15 elementtiin
 - 3 kertaa merkitty moniviestin
 - 2 kertaa merkitty kohderyhmä
 - 2 kertaa merkitty julkaisuvuosi
 - 2 kertaa merkitty puhe
 - 2 kertaa merkitty teksti
 - 2 kertaa merkitty äänilevy
 - 2 kertaa merkitty lukijan tiedot

RDA:n ydin- ja lisäydinelementit

- Esimerkkietueesta poimittavissa
 - 18 RDA-ydinelementtiä
 - 4 RDA-lisäydinelementtiä
 - Yhteensä **22** RDA:n pakollista elementtiä
- Esimerkkietueesta puuttui
 - 2 RDA-ydinelementtiä, jotka ovat pakollisia aineiston kuvailussa silloin, kun teoksesta tehdään erillinen kuvailu

Lopuksi

- RDA-elementtien vähentämisellä saavutetaan jonkin verran kuvailuresurssien säästöä
- Myös MARC 21 –formaattia kannattaa tarkastella metatiedon keventämisen näkökulmasta, esim. Kumea-ryhmän toimesta
- Tulevilla järjestelmävalinnoilla olisi hyvä vähentää kuvailijoiden pelkästään järjestelmien asetusten takia tallentamaa tuplatietoa tai muuta kuin kuvailevaa metatietoa
- Muistutus: Metatieto ei palvele järjestelmää vaan järjestelmä metatietoa

Lisätietoa

- Kuvailusääntöpalvelu:
 - Sivut: <https://www.kiwi.fi/display/Kuvailusaantopalvelu>
 - Palveluosoite: kuvailusaannot-posti@helsinki.fi
- Kuvailustandardiryhmä:
 - Sivut: <https://www.kiwi.fi/display/Kuvailustandardit>
 - Sähköpostilista: kuvailustandardit-posti@helsinki.fi